

Kongen og Regjeringen.

318-42
I 37-år har Kong Haakon VII vært Norges Konge. Da han tiltråtte var han vistnok klar over at den oppgaven som lå foran ham ikke var lett å løse. Men allerede fra første dag var han bestemt på å gjøre sitt ytterste for å løse den. Hans politiske linje var klar og grei. Oppgaven, eller oppgavene, skulle løses i samarbeid med det norske folk på et konstitusjonelt og demokratisk grunnlag. Han ville være en konstitusjonell Konge i et demokratisk land.

Og etter denne linje har han arbeidet i alle disse 36 år.

Kong Haakon VII har hatt mange Regjeringer i disse 36 årene. I et demokratisk samfunn, hvor folket selv avgjør etter hvilken linje landet skal styres både hva den indre og ytre politikk angår, må det nødvendigvis bli regjerings-skifte nokså ofte. Men Kong Haakon har samarbeidet godt med alle disse skiftende Regjeringer. Og det har sannelig ikke alltid vært hverken lett eller morsomt. Ett politisk syn, - kanskje også samfunnsoppfatning, - går ut av Statsrådet, - og et nytt og helt avvikende inntar det gamles plass. De meninger og den politiske linje som var den ene salliggjørende for den avgåtte Regjering, blir helt forkastet, ja, kanskje også fordømt av den nye. - Men tross disse vansker var Kongen alltid parat til å få et godt samarbeid i gang. Ikke så at han ikke hadde sine egne meninger, eller at han ikke kjente til de saker som det stod strid om. I hele mitt nokså lange politiske liv tror jeg ikke jeg har møtt noen, som så grundig har satt seg inn i sakene som Kongen. Nesten enhver Statsråd synes som oftest at han

har evig nok med å sette seg inn i og passe på de saker som sorterer under hans eget departement. I ennå mere utpreget grad er dette tilfellet med stortingsmenn. De interesserer seg i høyden for sine egne komite-saker og saker som direkte har interesse for det distrikt de er valgt fra. For de øvrige sakers vedkommende må en som oftest stole på magisterens ord. Jeg taler her ut fra en viss erfaring, for jeg har vært både statsråd og stortingsmann.

For Kongens vedkommende derimot var forholdet det, at han ikke bare satte seg inn i alle saker som kom fra de forskjellige departementer og som skulle behandles i Statsråd, men han fulgte også godt med i Stortingets behandling av de forskjellige spørsmål, lover og lignende. Han kjente derfor godt til, - ikke bare de forskjellige partiers syn og retningslinjer, men også de enkelte personers interesser og innsats.

Et slikt inngående kjennskap til saker og personer satte Kongen i stand til å kunne behandle alle situasjoner med en forståelse, som muliggjorde at han ikke bare stod over partiene, men at han også kunne virke som en formidler og utjevner mellom de vekslende Regjeringers politikk.

Regjeringen er i følge vår Grunnlov Kongens rådgivere i alt som angår landets styre og forvaltning. Det er det offisielle forhold Kongen og Regjeringen i mellom. Kongen er imidlertid selv, personlig, en klok og god rådgiver. Han er alltid villig og beredt til personlig og uformelt å drøfte alle spørsmål med sin Regjerings medlemmer, og en samtale med ham, enten det er om vanskelige politiske problemer eller om dagliglivets mere enkle spørsmål, er ikke bare interessant, men også nyttig og berikende.

I Statsrådets møter er Kongen alltid korrekt, og passer nøye på at alle saker blir behandlet på en reglementær måte, og at feil ved saksbehandling ikke må forekomme. Men samtidig er han også da forståelsesfull og hjelpsom som alltid ellers. Om en ny Statsråd, uvant og ukjent både med miljøet og med forhandlingsmåten, hakker og stammer litt i sine første foredrag, så er Kongen allikevel så interessert og fornøyd som om han skulle ha påhørt den mest glimrende prestasjon på statsrådsforedragenes område. Og det gir straks vedkommende Statsråd mere mot, og lyst til å gjøre det enda bedre neste gang.

Personlig har jeg hatt den ære og glede å stå som sjef for Kongens råd, vistnok i lengere tid enn noen av hans tidligere Statsministre. Jeg skal ærlig erkjenne, at jeg var ikke svært høy i hatten første gang jeg skulle møte Kongen. På grunn av forholdene var jeg spent på hvordan det ville gå. Ikke bare det forestående møte, men også arbeidet som lå foran meg. - Jeg møtte Kongen - men jeg møtte samtidig en mann som så bort fra partibetegnelser og partiinteresser, og bare ønsket et ærlig og fruktbart arbeid og samarbeid for landets og folkets beste. Og samarbeidet mellom Kongen og den nåværende Regjering har fortsatt gjennom både gode og onde år.

Statsråd hos Kongen og konferanser med Kongen holdes ikke lenger på Oslo Slott. Det er i de siste to år blitt holdt på de mest forunderlige steder. Og nå feirer vi vår Konges fødselsdag i et fremmed land. Men tross det vet jeg, at på denne dag vil det norske folks takk og lykkønskning strømme imot ham varmere enn noensinne før.

På Regjeringens vegne takker jeg Hans Majestet for alt det arbeid han har utført for Norge i de år som er gått, og for hans samarbeid med sine Regjeringer.

Jeg antar, at det beste ønske vi kan sende ham på hans 70 års dag, er at seiren snart må vinnes, og at lov, rett og rettferdighet igjen må få hjemstavsrett i Norge.

Leve Kongen!

Leve Norge!
